

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa **22. novembra 2012**

Návrh
riešenia výstavby resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta SR Bratislavy

Predkladateľ:

Milan Ftáčnik
primátor

Zodpovedný:

Ing. Rastislav Gajarský
riaditeľ magistrátu

Spracovateľ:

JUDr. Mgr. Miloslav Hrádek, LL.M
riaditeľ organizácie
MARIANUM - Pohrebníctvo mesta Bratislavy

RNDr. Viera Karovičová
vedúca oddelenia sociálnych vecí

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodovú správu
3. Návrh riešenia výstavby resp.
rozširovania cintorínov na území
hlavného mesta SR Bratislavy
4. Výpis zo zasadnutia komisie finančnej
stratégie a pre správu a podnikanie
s majetkom mesta MsZ zo dňa
6.11.2012
5. Výpis uznesenia MsR č. 722/2012
zo dňa 7.11.2012

november 2012

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo po prerokovaní materiálu

A. berie na vedomie

riešenie výstavby resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta SR Bratislavy.

B. schvaľuje

variant číslo 4 - Rozšírenie cintorína Ružinov mimo terajšiu plochu.

C. poveruje

primátora hlavného mesta SR Bratislavy
realizáciou variantu č. 4 v navrhnutých termínoch.

D. žiada

primátora hlavného mesta SR Bratislavy
pripraviť vhodnú lokalitu na výstavbu nového celomestského pohrebiska a výsledok predložiť do mestského zastupiteľstva.

T: 31.12. 2013

Dôvodová správa

Schválený Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2010-2020 jasne potvrdzuje v kapitole „Demografický vývoj“, že úmrtnosť je proces, ktorý sa považuje za ľahšie prognózovateľný a menej ovplyvňujúci výrazné zmeny populačnej dynamiky. Do budúcnosti sa význam úmrtnosti pre socioekonomický vývoj zvýši, minimálne z hľadiska zvýšenia potreby hrobových miest a celkovo pohrebných služieb....

Podľa rôznych sociálnych štúdií, ktoré sú podkladom aj pre spracovávanie ÚP sa očakáva zvýšená úmrtnosť tzn. silných povojnových ročníkov a z tohto dôvodu vyplýva potreba nových miest na klasické pochovávanie.

Marianum - Pohrebníctvo mesta Bratislavy (ďalej len “Marianum“) sa v ostatných 10 rokoch snaží riešiť túto situáciu lokálnym rozširovaním jestvujúcich cintorínov (Martinský, Rača, Vajnory, Podunajské Biskupice, Slávičie údolie, Petržalka). Tieto cintoríny boli rozšírené buď o malé príľahlé externé plochy alebo v rámci stávajúcich plôch (či už na úkor komunikácií alebo trávnatých plôch).

Aj napriek tomu, že posledné roky rozširovalo Marianum kapacitu jestvujúcich cintorínov najmä zahusťovaním priestoru na jestvujúcich cintorínoch, tak problém nedostatku hrobových miest na pochovávanie pretrváva. Aj keď obyvatelia Bratislavy už začali preferovať kremáciu (60 % z celkového počtu pohrebov) pred pochovávaním do zeme, odhad k dnešnému dňu je taký, že hlavné mesto má momentálne kapacitu voľných miest na pochovávanie cca na 3 roky.

Vzhľadom na to, že tieto upozornenia predchádzajúce vedenia mesta neriešili, rozhodli sme sa z ohľadu na vážnosť situácie pripraviť tento materiál a predložiť na rokovanie orgánov hlavného mesta.

Návrh riešenia výstavby resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta SR Bratislavy

Vo veci riešenia rozširovania resp. výstavby nového cintorína prebehlo už niekoľko rokovaní na úrovni primátora hl.m.SR Bratislavy Milana Ftáčnika, za účasti pracovníkov OÚP - RNDr. Michala Babiara, vedúceho OÚP, Ing. arch. Tatiany Ďurčanskej, riaditeľa organizácie MARIANUM – Pohrebníctvo mesta Bratislavy JUDr. Mgr. Miloslava Hrádeka, LL.M. a pracovníkov OSV – RNDr. Viery Karovičovej vedúcej oddelenia a Bc. Anny Mrázovej. V tejto veci bolo do operatívnej porady primátora (ďalej len „OPP“) predložených niekoľko materiálov, pričom tento materiál je ich chronologickým súhrnom.

Na vyššie uvedených rokovaní sa v odbornej rovine prediskutovali, ako sa aj následne vykonali obhliadky všetkých potencionálnych možnosti – lokalít, kde by bolo možné v zmysle územného plánu vybudovať buď nové celomestské pohrebisko / pohrebiská, alebo rozšíriť podstatným spôsobom stávajúce pohrebisko. Do úvahy prichádzajú nasledovné lokality :

1. **Variant Rača – Huštekl** (od konečnej električiek smerom na Júr pri Bratislave) plocha 4,1 ha Táto lokalita by pokryla potrebu východnej časti Bratislavy, so spádovou oblasťou. Rača, Vajnory, Nové mesto, potencionálne i tzv. satelity Čierna Voda a pod. Cintorín by sa tu staval doslova na zelenej lúke, výhodou lokality je blízkosť komunikácie 1.triedy – možnosť zjazdu a výjazdu. Nevýhodou lokality je svahový terén, ktorý sa javí po skúsenostiach správy cintorínov ako menej vhodný na pohrebisko, najmä z hľadiska ako výstavby, tak i následnej údržby a dostupnosti. Napriek „zelenej lúke“ je realizácia tohto projektu minimálne v horizonte 3-5 rokov v závislosti od financií. K tejto lokalite nemáme zatiaľ žiadne vyjadrenia správcov inžinierskych sietí, regionálneho úradu verejného zdravotníctva, štátnej vodnej správy a pod. Rovnako nepoznáme zatiaľ ani majetkovú podstatu, resp. vlastníctvo pozemkov. S ohľadom na potrebu novej kapacity hrobových miest v horizonte 2-3 roky, ako i značné množstvo finančných prostriedkov túto lokalitu neodporúčame.
2. **Variant Jarovce** (pri diaľničnom privádzači od MČ Jarovce) plocha 24,6 ha. Táto lokalita by pokryla potrebu celého mesta Bratislava a stala by sa na najbližších cca 50 rokov celomestským pohrebiskom. Spádovou oblasťou by bola najmä Petržalka, príahlé satelity a po zaplnení cintorína Ružinov celé mesto Bratislava. Cintorín by sa tu staval doslova na zelenej lúke, výhodou lokality je blízkosť diaľničného privádzača – možnosť zjazdu a výjazdu. Výhodou lokality je rovinný terén, ktorý sa javí po skúsenostiach správy cintorínov ako najvhodnejší pre pohrebisko, najmä z hľadiska výstavby, ako i následnej údržby a dostupnosti. Napriek „zelenej lúke“ je realizácia tohto projektu minimálne v horizonte 10 rokov, najmä pre značné množstvo vlastníkov pozemkov (cca 98 vlastníkov). Hrubý odhad len na vykúpenie pozemkov $24,6 \text{ ha} \times 10.000 \text{ m}^2/\text{ha} \times 100\text{€}/\text{m}^2 = 24.600.000,-\text{€}$ + náklady na výstavbu pohrebiska cca 5-10 mil. € = **spolu 30 – 35 mil. €** robia z tejto lokality najnákladnejší projekt pohrebiska v Bratislave. K tejto lokalite nemáme zatiaľ žiadne vyjadrenia správcov inžinierskych sietí, regionálneho úradu verejného zdravotníctva, štátnej vodnej správy a pod. S ohľadom na potrebu novej kapacity hrobových miest v horizonte 2-3 roky, ako i značné množstvo finančných prostriedkov túto lokalitu neodporúčame.
3. **Variant Predpolie krematória** (od krematória smerom na Záhorskú Bystricu) plocha cca 23,2 ha. Táto lokalita by pokryla potrebu západnej časti mesta. Spádovou oblasťou by boli najmä Dúbravka, Lamač, Záhorská Bystrica, Karlova Ves, ale i Staré mesto. Cintorín by sa tu staval doslova na zelenej lúke, výhodou lokality je blízkosť diaľnice – možnosť zjazdu a výjazdu. Nevýhodou lokality je mierne svahovitý terén, ktorý sa javí po skúsenostiach správy cintorínov ako menej optimálny pre pohrebisko, najmä z hľadiska výstavby

a následnej údržby a dostupnosti. Napriek „zelenej lúke“ je realizácia tohto projektu minimálne v horizonte 2-3 rokov, najmä pre množstvo vlastníkov pozemkov (cca 5 vlastníkov). Hrubý odhad len na vykúpenie pozemkov $23,26 \text{ ha} \times 10.000 \text{ m}^2/\text{ha} \times 100 \text{ €/m}^2 = 23.200.000,-\text{€}$ + náklady na výstavbu pohrebiska cca 5-10 mil. € = **spolu 28,2 – 33,2 mil. €** Jeden z vlastníkov pozemkov dokonca ponúkol možnosť prenájmu pozemkov s následným predajom mestu. Rokoval o tejto veci s bývalým vedením mesta, avšak po ponuke nájmu od mesta vo výške 5,-Sk / 1m² v rokovaniach ďalej nepokračoval. K tejto lokalite nemáme zatiaľ žiadne vyjadrenia správcov inžinierskych sietí, regionálneho úradu verejného zdravotníctva, štátnej vodnej správy a pod. Táto lokalita by po lokalite rozšírenie cintorína Ružinov najviac spĺňala predpoklady na nové pohrebisko. Doba realizácie do 2-3 rokov. Túto lokalitu odporúčame hneď ako druhý variant po lokalite rozšírenie cintorína Ružinov vo variantoch 4 a 5.

4. **Variant Rozšírenie cintorína Ružinov mimo terajšiu plochu** (od existujúceho cintorína Ružinov smerom do vrakunského lesoparku) plocha cca 2,3 ha. Najväčšou výhodou tohto variantu je napojenie sa na všetky existujúce inžinierske siete „starého“ cintorína Ružinov. Ušetrili by sa v prípade tohto variantu aj náklady na vybudovanie nového domu smútku, predpokladom však je jeho rozsiahla rekonštrukcia v objeme cca 300.000,-€. Plocha uvažovanej časti je rovinatá, ponúka dokonca možnosť výstavby zaujímavých architektonických prvkov tzv. technickej architektúry ako je napríklad umelé jazierko na dažďovú vodu, alebo inak povedané zbernú nádrž Bratislavskej vodárenskej spoločnosti (jedna z podmienok správcov inžinierskych sietí). Pri vhodnom architektonickom stvárnení by sa mohlo jednáť aj o zaujímavé začlenenie technickej architektúry s cintorínom. Uvažovanú plochu rozšírenia nemáme zatiaľ definitívne stanovenú, bude sa odvíjať od komplexného stanoviska správcov sietí, stanoviska MČ Vrakuňa a ostatných faktorov. MČ Vrakuňa dokonca navrhla väčší rozsah plochy, ako požadoval magistrát hl.m.SR Bratislava. Ak by sa podarilo presadiť ešte aj zmenu zákona číslo 131/2010 Z.z. o pohrebníctve v časti ochranného pásma, bol by počet hrobových miest väčší. Predpokladaná cena rozšírenia je orientačne cca 1-2 mil. € najmä s ohľadom na navrhnuté architektonické riešenie. Ak by sa jednalo čisto o posunutie oplotenia a dobudovanie komunikácií a vodovodov, možno by sme sa dostali aj pod sumu 1 mil. €. Doba pochovávaní / využiteľnosti tejto rozšírenej plochy by bola pri úspornom režime pochovávaní (minimálne odstupy medzi hrobovými miestami) cca 12 až 15 rokov podľa veľkosti rozšírenia a architektonického stvárnenia cintorína.
5. **Variant Rozšírenie cintorína Ružinov v rámci terajšej plochy.** Ak sa nepodarí zrealizovať do 2-3 rokov žiadny z variantov 1-4, zostáva jediná možnosť ako zabezpečiť klasické pochovávanie v meste Bratislava do hrobových miest. Touto možnosťou je čiastočná sanácia, event. presadenie stromových porastov v niektorých vopred vytypovaných lokalitách predmetného cintorína, za účelom získania vhodných plôch na pochovávanie. Ospravedlnením tohto návrhu je chaotická a a viac ako duplicitná výsadba drevín pri zakladaní tohto cintorína v 70 rokoch 20.storočia. Podľa vyjadrenia tzv. „bývalých Záresákov“ bolo na plochu tohto cintorína vysadených niekoľko násobné množstvo stromov, než ako bolo potrebné. Boli plánované prirodzené úbytky drevín, ako i tzv. presvetľovacie výruby, ktoré sa žiaľ už následne v 80 a 90 rokoch 20 storočia nerealizovali. Z tohto dôvodu sú niektoré časti cintorína doslova chaoticky zarastené drevinami, ktoré si navzájom prekážajú v raste. Kvalita takýchto drevín je aj po odbornej aj estetickú stránku sporná. Možno by sa namiesto výrubov mohla zvoliť metóda presádzania stromov pomocou techniky WERMEER, keď je strom aj s koreňovou sústavou vybraný z miesta svojho doterajšieho rastu a prenesený na nové miesto. Takýmto spôsobom by sme získali stromy – dreviny na dosadbu v ostatných častiach mesta Bratislava. Realizácia tohto kroku by vyžadovala citlivý marketing projektu a najmä komunikáciu s ochranármi a verejnosťou.

V priebehu spracovávania tejto agendy sa uskutočnilo stretnutie s Ing. arch. Kamilom Čečetkom, pôvodným autorom architektonického usporiadania cintorína Ružinov a Ing. Alfonzom Tormom, pôvodným autorom záhradníckej architektúry, ktorý na cintoríne Ružinov navrhol výsadbu drevín a sadovnícke úpravy. Obaja pôvodní autori cintorína Ružinov sa zhodli na nasledovnom : jednoznačne je potrebné zachovať pôvodný koncept architektúry cintorína – pochovávanie do kruhových sektorov s použitím medzi kruží na oddelenie sektorov vzrástlou zeleňou, nerozširovať kapacitu hrobových miest na úkor čiastočnej sanácie vzrástlej zelene (čo je jedno z najrýchlejších, ale zároveň aj ekonomicky najnevýhodnejších riešení), ale odporučili jednoznačne rozšíriť kapacitu cintorína **o externú plochu.**

Ako doslova krajné riešenie pripadá do úvahy použiť zatrávenú plochu medzi domom smútku a nemeckým vojnovým cintorínom, nie na vybudovanie novej cintorínskej architektúry (napríklad v podobe amfiteátra pre pochovávanie pod holým nebom za pekného počasia, prípadne doslova inej „ušľachtilej“ funkcie), ale ju využiť len na klasické pochovávanie. I k tomuto variantu sa však postavili pôvodní autori zamietavo a navrhujú rozšíriť kapacitu cintorína Ružinov výlučne s ohľadom na tento aspekt o externú plochu.

Aspekty variantu číslo 4 - Rozšírenie cintorína Ružinov mimo terajšiu plochu

- **Stanovisko Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s.** či ako prevádzkovateľ uvažuje s územnou rezervou pre dažďovú nádrž v zberači A, s ktorou je uvažované v platnom ÚPN hl. mesta SR Bratislavy . Stanovisko BVS, a.s. je, že v uvažovanej lokalite rozšírenia cintorína pozdĺž Vrakunského lesoparku sa nachádzajúca územnú rezervu pre výhľadové umiestnenie dažďovej nádrže na kmeňovom zberači A je **potrebné rešpektovať**.
- **Stanovisko Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p.**, či je možné rozšíriť cintorín Ružinov vo Vrakuni po hranu toku mŕtveho ramena severne od cintorína. Stanovisko SVP, š.j. je, že rozšírenie cintorína v lokalite 1 nesmie zasahovať do existujúcej časti otvoreného koryta a pobrežných pozemkov (ochranného pásma) pôvodného koryta Malého Dunaja v šírke 5 m od brehových čiar koryta. Navrhované rozšírenie v lokalite 1 a 2 nesmie zasahovať do pobrežných pozemkov (ochranného pásma) súčasného Malého Dunaja v šírke 10 m od ľavostrannej brehovej čiary koryta.
- **Stanovisko SPP** k zámeru rozšírenia cintorína Ružinov v Bratislave. SPP s rozšírením cintorína Ružinov v lokalite č. 1 parc. Č. 3898/3,22,23,37 k.ú. Vračuňa a v lokalite č. 2 parc. Č. 1238 k.ú. Vračuňa, Bratislava – m.č- Vračuňa, **súhlasí** za podmienky dodržania bezpečnostného pásma VTL plynovodu DN 200/PN 2,2 MP a v zmysle zákona č. 656/2004 Z.z. § 57.
- Miestne zastupiteľstvo Bratislava – Vračuňa Uznesením č.325/2012 z 18.9.2012 schválilo predložiť návrh ZaD k ÚPN hl. m. SR Bratislavy na zmenu funkcie lesoparku na cintorín, so žiadosťou o ich prerokovanie a zapracovanie do ÚPN hl. m. SR Bratislavy.
- Vedenie MČ Vračuňa s variantom 4 predbežne súhlasí, žiada doložiť presný záber Vrakunského lesoparku v katastrálnej mape a bližšie špecifikovať výmeru. Po predložení požadovaných podkladov dokonca MČ Vračuňa navrhuje rozšíriť cintorín Ružinov o ďalší záber pozemkov na úkor Vrakunského lesoparku. V tejto časti lesoparku rastie neudržiavaná zeleň a tento priestor sa stáva miestom stretávania najmä drogovovo závislých osôb.

Časový aspekt variantu číslo 4 - Rozšírenie cintorína Ružinov mimo terajšiu plochu

Pre lepšiu predstavivosť si Vám dovoľujeme predložiť obrátenú časovú os:

September – november 2014 – slávnostné otvorenie rozšírenia cintorína Ružinov

September 2013 až september 2014 výstavba rozšírenej časti cintorína Ružinov (dĺžka kstavebných prác bude závisieť od architektonického riešenia rozširovania)

Máj 2013 – september 2013 – verejná obchodná súťaž na výber dodávateľa rozširovania cintorína Ružinov

Január 2013 – apríl 2013 – medzinárodná architektonická súťaž na rozšírenie cintorína Ružinov

September 2012 – január 2013 – zmena územného plánu pre danú lokalitu, príprava komplexného inžinieringu, komplexný schvaľovací proces na úrovni orgánov hlavného mesta, príprava financovania daného projektu, príprava podkladov pre medzinárodnú architektonickú súťaž, príprava pracovnej štúdie pre rozširovanie cintorína, prezentácia tohto projektu verejnosti, prípadné riešenie tohto problému s ochranármi, možné riešenie petícií občanov a podobne.

Pri plánovaní časového aspektu rozširovania cintorína Ružinov som možno niektoré práce, resp. činnosti z hľadiska času trošku zveličil, iné som možno podcenil. Z hľadiska doterajších skúseností si však dovoľím tvrdiť, že majú reálny časový podklad. Je možné, že sa niektoré činnosti, z hľadiska časovej osi, najmä schvaľovacie procesy pri zmene územného plánu, medzinárodnej architektonickej súťaži, výbere dodávateľa a realizácii samotných prác na rozširovaní predĺžia. Existuje tu však reálny predpoklad, že by sa rozširovanie cintorína Ružinov dalo stihnúť do konca volebného obdobia Mestského zastupiteľstva 2011 – 2014. Vyžaduje si to však nielen zobratie na vedomie tohto informačného materiálu, ale najmä prijatie rozhodnutia, že týmto smerom sa bude uberať budovanie nového pohrebiska / rozširovania existujúceho pohrebiska v Hlavnom mesta SR Bratislavy v najbližších rokoch. Predpokladom pre úspešné napredovanie v tejto veci je akceptácia a schválenie návrhov záverov.

ZÁVER :

1. Zobrat' na vedomie návrh riešenia výstavby resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta SR Bratislavy.
2. Schváliť variant číslo 4 - Rozšírenie cintorína Ružinov mimo terajšiu plochu.
3. Poveriť primátora hl.m.SR Bratislava realizáciou variantu č. 4 v navrhnutých termínoch.
4. Požiadat' primátora hl.m.SR Bratislava pripraviť vhodnú lokalitu na výstavbu nového celomestského pohrebiska a výsledok predložiť do mestského zastupiteľstva v termíne do 31.decembra 2013.

Výpis
zo zasadnutia komisie finančnej stratégie a pre správu a podnikanie s majetkom mesta MsZ
konaného dňa 06.11.2012

K bodu č. 6

Návrh riešenia výstavby, resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

Návrh uznesenia:

Komisia finančnej stratégie a pre správu a podnikanie s majetkom mesta MsZ **odporúča** MsZ

zobrať na vedomie návrh riešenia výstavby resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta SR Bratislavy.

schváliť

variant číslo 4 - Rozšírenie cintorína Ružinov mimo terajšiu plochu.

poveriť

primátora hlavného mesta SR Bratislavy realizáciou variantu č. 4 v navrhnutých termínoch.

požiadať

primátora hlavného mesta SR Bratislavy pripraviť vhodnú lokalitu na výstavbu nového celomestského pohrebiska a výsledok predložiť do mestského zastupiteľstva.

T: 31.december 2013

Hlasovanie:

prítomní: 6 , za: 5 , proti: 0 , zdržal sa: 1

Za správnosť opisu : Ing. Henrieta Mičúchová
V Bratislave, 06.11.2012

Uznesenie č. 722/2012

zo dňa 07. 11. 2012

Mestská rada

odporúča

Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy
prerokovať materiály

1. Správa o realizácii projektov v oblasti cyklodopravy a priority na rok 2013
2. Návrh riešenia výstavby resp. rozširovania cintorínov na území hlavného mesta SR Bratislavy
3. Informácia o využívaní rekreačných zariadení hlavného mesta SR Bratislavy

- - -